

Aldatıcı Yakup

SEBT GÜNÜ

KONUyla İLGİLİ METİNLER: *Yaratılış 25:21–34, Yaratılış 28:10–22, Yaratılış 11:1–9, Yaratılış 29:1–30, Yaratılış 30:25–32.*

HATIRLAMA METNİ: “Esav, ‘Ona boşuna mı Yakup diyorlar?’ dedi, ‘İki kezdir beni aldatıyor. Önce ilk oğulluk hakkımı aldı. Şimdi de benim yerime o kutsandı.’ Sonra, ‘Kutsamak için bana bir hak ayırmadın mı?’ diye sordu” (*Yaratılış 27:36*).

Şimdi, mucize çocuğu, vaat edilen soyun ilk atası olan İshak'ın aile öyküsüyle kaldığımız yerden devam ediyoruz. Fakat öykü pek de iyi başlamıyor. Oğlu Yakup'un kusurlu karakteri, iki kardeşin ilk oğulluk hakkı konusundaki (*Yaratılış 25:27-34*) ve dolayısıyla İshak'ın bereketi üzerindeki haklarıyla ilgili çekişmelerinde ortaya konuluyor (*Yaratılış 27*).

Yakup babasını kandırarak ağabeyine ait olan bereketi çaldığı için ömrü boyunca kaçak hayatı yaşamak zorunda kalacaktı. Yakup sürgündeyken Tanrı Beytel'de onun karşısına çıktı (*Yaratılış 28:10-22*). O andan itibaren aldatıcı Yakup'un kendisi de bazı aldatmacalara maruz kalacaktı. Sevdiği Rahel yerine (*Yaratılış 29*), ona Rahel'in ablası verilecek ve eşlerini kazanmak için 14 yıl boyunca çalışmak zorunda kalacaktı.

Fakat Yakup Tanrı'nın bereketini de tecrübe edecekti çünkü oğullarından 11 tanesi sürgündeyken doğacak ve Tanrı onun zenginliğini artıracaktı.

Yani, bu öyküde diğer pek çok şeyle birlikte, insanlar ne sıklıkta hataya düşerse düşsün, Tanrı'nın şu ya da bu şekilde antlaşma vaatlerini nasıl yerine getireceğini göreceğiz.

*28 Mayıs Sebt Günü'ne hazırlık için bu haftanın konusunu çalışın.

Yakup ve Esav

Yaratılış 25:21-34 ayetlerini okuyun. Yakup ve Esav'ın kişiliklerini karşılaştırın. Yakup'un hangi özellikleri onu İshak'ın bereketine layık olmaya hazırlıklı yapıyordu?

Daha annelerinin karnındayken bile Yakup ve Esav'ın farklı oldukları ve birbirlerine karşı mücadele edecekleri anlaşılıyordu. Esav, dışarıda koşturan sert bir avcı olarak resmedilirken, Yakup çadırda oturup düşünen “sakin” bir kişi olarak karşımıza çıkıyor. “Sakin” diye tercüme edilen İbranice sözcük *tam*, Eyüp ve Nuh için de kullanılmıştır. Aynı sözcük Eyüp'ten ve Nuh'tan bahsedilirken “kusursuz” (*Eyüp 1:8, Yaratılış 6:9*) diye tercüme edilmiştir.

Karakterleri arasındaki bu farklılık yaşamlarının sonraki safhalarında daha çok ortaya çıkacaktı (*Yaratılış 27:1-28:5*). Esav yorgun ve aç olduğu bir gün, Yakup ona mercimek çorbası pişirdi. Esav için yiyeceğin “önce” (*Yaratılış 25:31*) sağladığı hazır, elle tutulur ve fiziksel tatmin, ilk oğulluk hakkının kendisine sağlayacağı gelecekteki bereketten daha önemliydi (*İbraniler 12:16, 17*).

“İbrahim'e verilen ve oğluna tekrarlanan vaatleri İshak ve Rebeka arzularının ve umutlarının başlıca hedefi olarak kalplerinde saklıyorlardı. Esav ile Yakup bu vaatlere aşinaydılar. Onlara ilk oğulluk hakkının büyük öneme sahip olduğu öğretilmişti, zira bu yalnızca dünyevî bir servetin miras alınmasını değil, ruhsal üstünlüğü de içeriyordu. Bunu alan ailesinin rahibi olacak ve soyundan dünyanın Kurtarıcısı gelecekti.”—Ellen G. White, *Atalar ve Peygamberler*, s. 177.

Yakup için ise, abisinin tersine önemli olan bereketin gelecekteki manevi üstünlüğüydü. Fakat daha sonra, annesinin teşvikiyle (*bkz. Yaratılış 27*) Yakup açıkça ve bilerek babasını aldatı ve hatta bu aldatmacayı yaparken Tanrı RAB'bin adını kullandı (*bkz. Yaratılış 27:20*). Bu korkunç aldatmacayı, iyi olduğunu bildiği bir şey için olmasına rağmen yaptı.

Bu davranışının sonucu feci oldu ve zaten işlevsiz durumda olan aileyi daha da işleyemez bir hale dönüştürdü.

Yakup iyi bir şeye, değerli bir şeye sahip olmak istiyordu ve bu (özellikle de ağabeyinin davranışıyla karşılaştırıldığında) takdire değerdi. Fakat ona ulaşmak için hile ve yalanlara başvurdu. Peki ya biz benzer şekilde “İyiye” ulaşmak için kötülük yapma tuzağına düşmekten nasıl kaçabiliriz?

Yakup'un Merdiveni

Esav, Yakup'un babasının bereketini aldığını öğrenir öğrenmez aldatıldığını ve kardeşinin hileyle onun yerini aldığını anladı (*Yaratılış 27:36*). Bunun üzerine onu öldürmek istedi (*Yaratılış 27:42*). Rebeka endişelendi ve her iki oğlu için de ölümle sonuçlanabilecek bu suçu engellemek istedi (*Yaratılış 27:45*). İshak'ın da desteğini alarak (*Yaratılış 28:5*), Yakup'u Harran'a ailesinin yanına kaçmaya ikna etti (*Yaratılış 27:43*). Yakup sürgündeki yolculuğu sırasında bir düşünde Tanrı'yı gördü. Bu düşü gördüğü yere Beytel, "Tanrı'nın evi" adını verecek ve orada bir yemin edecekti.

Yaratılış 28:10-22 ayetlerini okuyun. Yaratılış 11:1-9 ayetleriyle karşılaştırın. Beytel ile Babil arasındaki farklar nelerdir? Yakup'un Beytel'de yaşadıklarına karşılık Babil'de olanlardan, Tanrı ile olan ilişkimize dair hangi dersleri çıkartabiliriz?

Yakup bu düşünde Tanrı'ya bağlı olan sıra dışı bir merdiven gördü. "Dikilmiş" (*Yaratılış 28:12*) olan merdiven ile onun yanı başında "duran" (*Yaratılış 28:13*) Rab'dan bahsedilirken, sanki merdiven ve RAB aynı şeymiş gibi, aynı İbranice fiil, *natsav* kullanılmıştır.

Merdiven ile Babil'deki göğe erişme girişimi arasında bağlantı kurulmuştur. Babil kulesi gibi, merdiven de "göklerin kapısına" ulaşıyordu. Fakat Babil Kulesi insanın yukarı çıkma ve Tanrı'ya ulaşma girişimini temsil etmekteyken, Beytel'deki merdiven Tanrı'ya erişimin insan çabasıyla değil ancak O'nun bize gelmesi yoluyla sağlanabileceğini vurgulamaktadır.

Yakup'un başının altına koyduğu ve düş gördüğü "taş" ise Beytel'in, yani "Tanrı'nın evi'nin" (*Yaratılış 28:17; Yaratılış 28:22 ile karşılaştırın*) Tanrı'nın insanlığı kurtarma faaliyetinin merkezi olan tapınağa, çadıra işaret eden simgesi oldu.

Fakat Yakup başına gelenlerle ilgili tapınma dışavurumunu ve şaşkınlık duygusunu sadece ruhsal alanla sınırlamadı. Yani, somut, görülebilir şekilde karşılık vermek istedi. Bu sebeple, Yakup Tanrı'nın bereketini kazanmak için değil, O'nun çoktan kendisine verdiği armağana minnettar bir karşılık olarak O'na "ondalık" vermeye karar verdi. Burada yine, İsrail ulusunun yükselmesinden çok önce ondalık kavramını görüyoruz.

Yaratılış 28:22 ayetini bir daha okuyun. "Ondalık," O'nun vereceği her şeyden alınacaktı. (*Yaratılış 28:22*). Yakup'un burada ondalık ve onun ne olduğu hakkında söylediklerinden hangi önemli dersi çıkarmalıyız?

Aldatıcı Aldatılıyor

Yaratılış 29:1-30 ayetlerini okuyun. Tanrı Lavan'ın onu aldatmasına nasıl ve neden izin verdi? Yakup bundan hangi dersleri çıkardı?

Yakup gideceği yere vardığında gördüğü ilk şey bir taş oldu. Bu belki de Beytel'deki, Tanrı'nın varlığını belirten taşa işaret eden bir ipucuydu (*Yaratılış 28:18, 19*). Sonuçta Rahel ile konuşması için Yakup'a bir fırsat sağlayacak olan taş buydu. Yakup ayakta duran çobanlardan Rahel'in koyunlarıyla birlikte sürüsüne su vermeye geldiğini duyduğunda, çobanlardan taşı yuvarlamalarını istedi. Onlar bunu yapmayı reddettiklerinde Yakup'a bu işi yalnız başına yapma ve Rahel'e kendisini tanıtırma fırsatı doğmuş oldu (*Yaratılış 29:11*).

Rahel'in tepkisi koşarak ailesinin yanına gitmek oldu. Rahel ile Yakup arasındaki bu ilk iletişim kazançlıydı: "Yakup Raheli sevdi" (*Yaratılış 29:18 KM*), o kadar ki onun için Lavan'ın yanında çalıştığı "yedi yıl ona birkaç gün gibi geldi" (*Yaratılış 29:20*).

Fakat yedi yıl sonunda Yakup aldatıldı. Düğün gecesinde Yakup yatağında Rahel'i değil, onun ablası Lea'yı buldu. Lavan, düğün şöleninin karmaşasından ve Yakup'un yoğun duygusallığından ve kırılabilirliğinden faydalanarak bu hileyi yapmayı becerdi. İşin ilginç, Yakup'un "aldatma" (*Yaratılış 29:25*) için kullandığı sözcük, köken olarak İshak'ın Yakup'un babası ve ağabeyine yaptıklarını tanımlamak için kullandığı sözcükle aynıdır (*Yaratılış 27:35*).

Suçlunun da kurbanının yaşadıklarını yaşamasını sağlayarak, onu kurbanıyla özdeşleşmeye zorlayan kısas yasasında da (*lex talionis*) "göze karşılık göz, dişe karşılık diş" (*Mısır'dan Çıkış 21:24; Yaratılış 9:6 ile karşılaştırın*), kastedilenin aynı düşünce olduğuna dikkat edin. O halde, benzer bir şekilde Yakup'un başkasına yapmış olduğu şey şimdi ona yapılıyordu.

Yakup bir aldatmacanın kurbanı olmanın ne anlama geldiğini şimdi anlıyordu. İşin garip yanı, Tanrı Yakup'a kendi yaptığı aldatmacayla ilgili dersi, Lavan'ın aldatmacasıyla öğretmişti. Her ne kadar Yakup bir "aldatıcı" (*Yaratılış 27:12 [KM]*) olarak aldatmacanın ne olduğunu iyi bilse de, aldatmacanın kurbanı olduğunda şaşırı. Bu sebeple, Lavan'a "Niçin beni aldattın?" (*Yaratılış 29:25*) diye sordu. Bu da onun aldatmanın yanlış olduğunu bildiğini gösteriyor.

Yakup bir aldatıcı olsa da, kendisi de aldatılmıştı. "Adaletin" yerini bulmadığını, kötülüğün yapanın yanına kaldığını ya da masum insanların acı çektiğini gördüğümüzde, Tanrı'ya güvenmeyi nasıl öğrenebiliriz?

Ailenin Bereketlenmesi

Yakup için sürgünde geçen son yedi yıl bir yükü fakat bunlar aynı zamanda en verimli yıllarıydı. Yakup, Tanrı'nın halkının ataları olacak 12 çocuğundan 11'ine bu dönemde sahip olacaktı.

Bu bölüm Yakup'un öyküsünün (*Yaratılış 25:19-35:26*) merkezini oluşturmaktadır ve şu çok önemli ifadeyle başlayıp bitmektedir: RAB "onun rahmini açtı" (*Yaratılış 29:31 KM [Lea'dan bahsediyor]; Yaratılış 30:22 KM [Rahel'den bahsediyor]*). Her seferinde bu ifadenin arkasından doğumların gelmesi, bu doğumların Tanrı'nın mucizevi işinin sonucu olduğunun kanıtıdır.

Yaratılış 29:31-30:22 ayetlerini okuyun. Bugün burada gerçekleşen olaylardan ne anlam çıkarmalıyız?

Tanrı Lea'nın rahmini açtı ve Lea bir erkek çocuk doğurdu: Ruben. Ruben adı "görmek" anlamına gelen *ra'ah* fiilinden türemiştir. Tanrı Yakup'un onu sevmediğini "gördüğü" için (*Yaratılış 29:31*), bu çocuk acısı ve kederi için ona bir telafi niteliğindedir.

İlaveten, ikinci oğluna Şimon adını koydu. Şimon adı, *shama'*, yani "duymak" fiilinden gelmektedir. Bu adı verdi çünkü Tanrı acısının derinliğini, onu ne kadar utandırdığını "duymuştu" (*shama'*) ve aynı Hacer'in kederini duyduğunda olduğu gibi ona acımişti (*Yaratılış 29:33*).

Lea'nın oğlu "Şimon'un" adı aynı zamanda Hacer'in oğlu "İsmail'in" "RAB işitir" anlamına gelen adıyla benzeşmektedir (*bkz. Yaratılış 16:11*). Lea son oğlunu doğurduğunda ona "övgü" anlamına gelen Yahuda adını verdi. Lea artık acısından ve hatta bereketinden bile hiç bahsetmiyordu. Sadece Tanrı'ya odaklanmıştı ve lütfu için O'na övgüler sunuyordu.

İlginç olan, ancak Lea tekrar doğum yapamayınca Tanrı Rahel'i "anımsadı" ve onun rahmini açtı (*Yaratılış 30:22*). Rahel, Yakup'un sevdiği karısı, ilk erkek çocuğunu doğurmak için onunla evlendikten sonra yedi yıl ve nişanlandıktan sonra 14 yıl beklemek zorunda kalmıştı (*Yaratılış 29:18, 27; Yaratılış 30:25 ile karşılaştırm*). Tanrı'nın onun utancını kaldırdığını [*asaf*] belirtmek ve O'ndan bir oğul daha [*yasaf*] vermesini istemek için oğluna "Yusuf" adını verdi (*Yaratılış 30:23, 24*). Bu faaliyetlerden bazıları yanlış olsa da, Tanrı onları hoş görmemesine rağmen, İbrahim'in soyundan bir ulus yaratmak için yine de bu işlerden yararlandı.

Bu hikaye, insan zaaflarına ve hatalarına rağmen Tanrı'nın amaçlarının gökte ve yeryüzünde yerine geleceğini ne şekilde ortaya koymaktadır?

Yakup Ayrılıyor

Bu hikayede, ilk oğulluk hakkını almak için babasını ve ağabeyini aldatmış ve İshak'ın büyük oğluna vermeyi tasarladığı bereketi çalmış olan Yakup buna rağmen Lavan karşısında eylemsiz kaldı ve sadakatle ona hizmet etmeyi sürdürdü. Yakup kayın babası tarafından aldatıldığının gayet farkındaydı fakat yine de işleri oluruna bıraktı. Yakup'un mizacı göz önünde bulundurulduğunda, onun neden bu kadar eylemsiz kaldığını anlamak kolay değil. Yakup başkaldırabilir ya da en azından Lavan'a karşı koyabilir veya onunla pazarlık yapabilirdi. Fakat yapmadı. Lavan ne söylediyse, ne kadar adaletsiz olursa olsun onu yerine getirdi.

Bununla birlikte, Rahel'in ilk oğlu Yusuf'un doğumundan sonra Yakup sonunda Lavan'a olan "hizmetinin" on dördüncü yılına ulaştı (*Yaratılış 30:26*). Artık Vaat Edilen Ülke'ye dönmek için Lavan'ı bırakmayı düşünüyordu. Yakup artık kendi evi için çalışmakla ilgileniyordu (*Yaratılış 30:30*).

Yaratılış 30:25-32 ayetlerini okuyun. Burada ne oluyor ve Yakup nasıl bir mantık yürütüyor? Lavan ne karşılık veriyor?

Epey zamandır evinden uzak olan Yakup için bu çok uzun bir yoldan sapma olmuştu. Muhtemelen asıl niyeti ülkesinden bu kadar uzun süre uzak kalmak değildi fakat yaşananlar onun yıllar boyunca uzak tuttu. Artık eve dönme vakti gelmişti ve dönüşü ne büyük bir aileyle birlikte olacaktı.

Bu arada, Yakup'un şaşırtıcı şekilde başına gelenlere boyun eğmesi belki de onun değişmiş olduğunu, iman dersini öğrendiğini düşündürüyor. Çünkü Yakup gitmek için Tanrı'nın işaretini beklemişti. Yakup ancak Tanrı ona konuştuğundan sonra harekete geçmeye karar verdi.

Tanrı Kendisini Yakup'a "Beytel'in Tanrısı" diye açıkladı ve ona Lavan'ın evini terk ederek "doğduğu ülkeye" (*Yaratılış 31:13*) dönmesini emretti. Bunu söylerken kullandığı sözcükler, İbrahim'e "baba evini" bırak derken kullandıklarıyla aynı sözcüklerdi (*Yaratılış 12:1*).

Ayrıca Lavan'ın oğullarının ve kendisinin davranışları da, gitme zamanının geldiğini görmesine yardımcı olmuştu (*bkz. Yaratılış 31:1, 2*). "Yakup Esav'la karşılaşmaktan korkmasaydı bu kurnaz akrabasından çoktan ayrılmış olurdu. Şimdiyse mallarını kendilerinin gibi gören ve şiddet kullanarak el koymaya çalışabilecek olan Lavan'ın oğullarından ötürü kendisini tehlikede hissediyordu."—Ellen G. White, *Atalar ve Peygamberler*, s. 193.

Böylelikle ailesini ve sahip olduğu her şeyi alarak oradan ayrıldı ve Tanrı'nın antlaşma halkının destanında yeni bir safha başlamış oldu.

EK ÇALIŞMA: Tanrı Yakup'u hak ettiği için seçmedi, lütfuyla seçti. Buna rağmen Yakup lütfu layık olmak için çok çalıştı ki bu kendi başına bir çelişkiydi. Eğer hak etmiş olsaydı, o zaman lütuf olmazdı; işler olurdu (*bkz. Romalılar 4:1-5*) ve bu da müjdeye aykırıdır. Yakup ancak daha sonra Tanrı'nın lütfunun önemini ve Tanrı'ya güvenmenin, imana göre yaşamanın ve bütünüyle Rab'be dayanmanın ne anlama geldiğini kavramaya başladı. Yakup'un yaşadıkları hırslı kişiler için önemli bir ders barındırmaktadır: Başkalarını harcayarak kendinizi öne çıkarmaya çalışmayın.

“Yakup aldatmaca yoluyla ilk oğulluk hakkını almaya çalıştı fakat sonunda hayal kırıklığına uğradı. Her şeyi, Allah'la olan bağlantısını, evini kaybettiğini, hüsrana uğramış bir kaçak olduğunu düşünüyordu. Peki Allah ne yaptı? O umutsuz hali içindeyken Yakup'a baktı, yaşadığı hayal kırıklığını ve orada Allah'a yücelik verecek bir malzeme olduğunu gördü. Onun içinde bulunduğu durumu gördükten kısa süre sonra İsa Mesih'i temsil eden gizemli merdiveni ona gösterdi. Burada Allah ile tüm bağlantısını yitirmiş bir adam vardı. Göklerin Tanrısı ona baktı ve günahın yol açtığı uçuruma Mesih'in köprü kurmasına razı geldi. Biz bakıp, ‘göğe özlem duyuyorum fakat ona nasıl ulaşabilirim? Bunu yapmanın bir yolunu görmüyorum’ diyebilirdik. Yakup da böyle düşünüyordu, bu sebeple Allah ona merdiven görümünü gösterdi ve o merdiven göğü yeryüzüyle İsa Mesih aracılığıyla bağlıyordu. O merdivene bir insan tırmanabilir çünkü onun ayakları yeryüzüne basmakta ve en tepesi de göklere ulaşmaktadır.”—Ellen G. White Yorumları, *The SDA Bible Commentary [Yedinci Gün Adventist Kutsal Kitap Şerhi]*, 1. cilt, s.1095.

Tartışma Soruları:

1. Kutsal tarihin bu öykülerinde bahsi geçen bu kişilerin (İshak, Rebeka, Yakup, Esav, Lavan, Rahel, Lea) karakterlerine bir bakın. Söyledikleri tüm yalanlara, tüm aldatmacalarına bakın. Bu, genel olarak insan doğası hakkında ve Tanrı'nın lütfu hakkında bize ne öğretiyor?
2. Yakup'un öyküsünü okurken, zamanla karakterinin olgunlaştığı ve onun büyüdüğüne dair hangi kanıtları görüyorsunuz?
3. Yedinci Gün Adventistleri olan bizler hangi yönlerden, ilk oğulluk hakkını değersiz gören Esav'ın tavrına sahip olma tehlikesi içinde olabiliriz? Yani, Tanrı'nın bize vermiş olduğu ışığı sevmekten ve yüceltmekten asla vazgeçmediğimizden nasıl emin olabiliriz?